

[Indenrigsministeren.]

egenbeskyttelsen, påhviler de kommunale myndigheder. Der har rundt om i kommunerne været udført et stort arbejde for at opbygge den lokale egenbeskyttelse, et arbejde, som sikkert vil blive yderligere aktiveret, som jeg nævnte før, hvis de ændringer i civilforsvarsloven, der muliggør statstilskud til antagelse af yderligere administrationspersonale inden for det lokale civilforsvar, bliver vedtaget. Kommunerne må jo i lige så høj grad som staten være interesseret i opbygning af et effektivt lokalt civilforsvar helt ud i, skal vi kalde det dets yderste forgreninger. Men da det ærede medlem jo er næstformand i Civilforsvars-Forbundet, vil der her være rig anledning til og en stor arbejdsmark for at sætte yderligere kraft på, så vi kan sikre flere frivillige til bedriftværnene og karréværnene, og det vil jeg gerne opfordre det ærede medlem til at gøre.

Jeg vil gerne sluttelig takke udvalget for den delvis enstemmige indstilling og navnlig for den hurtige behandling af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges enstemmigt med 97 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

vedtoges enstemmigt med 99 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges enstemmigt med 100 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4

vedtoges enstemmigt med 100 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5

vedtoges enstemmigt med 100 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6

vedtoges enstemmigt med 100 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7

vedtoges enstemmigt med 100 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8

vedtoges enstemmigt med 101 stemmer; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1 i den ændrede affattelse og § 2 *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd [vedrørende forsvarets personel].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 937, fremsættelsen i tidenden sp. 2775).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger [vedrørende forsvarets personel].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 949, fremsættelsen i tidenden sp. 2775).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Holger Eriksen: Som det fremgår af den skriftlige fremsættelsestale, hviler de to foreliggende lovforslag på en betænkning, der er afgivet af et udvalg, der er nedsat af forsvarsministeren, men som dog har haft en kontorchef fra finansministeriet som

[Holger Eriksen.]

formand. Jeg siger det sidste for at understrege, at det jo ikke er sådan, at man i forsvarsministeriet har kunnet sidde og fastsætte lønninger og ydelser uden hensyntagen til, hvordan forholdene er andre steder.

Dette udvalg har gjort et meget stort arbejde, hvilke fremgår af betænkningen, og det vil også fremgå af de ting, det har beskæftiget sig med. Jeg nævner sådan noget som time- og dagpenge m. v. under tjenesterejser og udstationering, godtgørelse under udkommando, godtgørelse ved hyppige uansøgte forflytninger, godtgørelse for repræsentationsudgifter, godtgørelse for tjeneste på afsides beliggende steder, døgnstillæg, søtillæg, flyvertillæg, vederlag for dykkerarbejde m. m., vederlag for uskadeliggørelse af ammunition og miner, bestillingstillæg, militærtillæg, merarbejdstillæg samt adskillige andre ting. Dette har man, som jeg sagde, undersøgt grundigt med det formål for det første at gennemføre ordninger, som var mere hensigtsmæssige, mere praktiske, end dem, man har haft hidtil, og for det andet at bringe disse ydelser, derunder også bestillingstillæggene, op i tilsvarende højde som bestillingstillæg andre steder.

Lovforslagene har været behandlet i lønningrådet, der ikke har fundet bemærkninger at gøre, og da man jo ikke plejer, når det drejer sig om normeringslovforslag eller lignende forslag, at gå i enkeltheder ved første behandling, skal jeg nøjes med at anbefale lovforslagene, idet jeg dog tilføjer, at jeg allerede på nuværende tidspunkt har modtaget en henvendelse fra reserveofficererne, der føler sig noget usikre over for enkelte punkter i forslagene. Men det er naturligvis noget, som man må se på i udvalget; dér må man undersøge, og der er grundlag for en ængstelse — i bekræftende fald må disse punkter ændres.

Viggo Hauch: Ligesom den foregående ærede ordfører skal jeg afholde mig fra at gå i enkeltheder angående disse to uhyre komplicerede lovforslag, men jeg føler dog trang til på mit partis vegne at udtale, at vi hilser med tilfredshed, at de forskellige be- myndigelser, vi har forskellige steder til ydelse af tillæg ud over lønnen til forsvarets

tjenestemænd, nu samles i loven i stedet for at stå i anmærkninger til finansloven eller blive afholdt på forventet tillægsbevilling.

Mit parti anerkender, at der under det udvalgsarbejde, som ligger til grund for de forslag, den højtærede finansminister her har fremsat, er opnået adskillig forenkning og rationalisering i udarbejdelsen af forslagene, og at der, kunne man føje til, er skrevet en god og klar betænkning om disse overordentlig indviklede og af mange detaljer fyldte spørgsmål. Det har jo utvivlsomt været vanskeligt at nå til enighed. Man kan næsten fristes til at sige, at det kan have været en uriaspost for en finansministeriel embedsmand at sidde i et udvalg med disse mange specialister, som hver har haft sine særlige interesser at varetage; alligevel er der ud af arbejdet kommet en enstemmig indstilling. Vi har bemærket, at personelorganisationerne og et par af de forskellige værnsgrenes repræsentanter har afgivet mindretalsudtalelser i betænkningen, og disse udtalelser vil vi tage i betragtning ved den videre behandling af lovforslagene med fuld forståelse af baggrunden for, at disse repræsentanter har fundet det nødvendigt at fremsætte sådanne mindretalsudtalelser.

Fulde af enkeltheder og nydannelser er lovforslagene, og jeg forstår på den tidligere ærede ordfører, at også han mener, de må gennemgås i lønningrådet, hvilket jeg er ganske enig med ham i. Som konsekvens af hele den principielle stilling, mit parti har til forsvaret i almindelighed vil vi imidlertid gå til denne udvalgsbehandling med en velvillig indstilling, selv om det drejer sig om ikke ubetydelige forhøjelser af de årlige udgifter ud over lønnen til forsvarets tjenestemænd; og vi gør det, idet vi fremhæver vort tidligere flere gange fremsatte ønske om, at regeringen vil fremskynde den endelige gennemførelse i praksis af det sidste forsvarsforligs forskellige bestemmelser.

Vi tager altså imod disse forslag med velvilje og går i princippet ind for dem, men vi lægger ikke skjul på, at vi mener, forslagene er et led i og delvis fremkaldt af en økonomisk udvikling, som vi ser på med nogen betænkelighed. Vi har i de sidste måneder været stillet over for adskillige forhøjelser på tjenestemandslønningsområdet, forhøjelser, som — det har vi et klart blik for —

[Viggo Hauch.]

i nogen grad uddyber det skel, der er mellem den øvrige befolknings pristalsregulerede indtægter og de indtægtsvilkår, vore eksporterende hovederhverv, ikke mindst landbruget, har at arbejde under. Vi har det håb — og det vil vi gerne give udtryk for ved denne lejlighed, selv om det ikke netop har forbindelse med de foreliggende lovforslag — at der i den øvrige befolkning må være forståelse for, hvilken betydning landbrugets valutaskabende evne har for alle andre befolkningsgruppers levestandard.

Med disse bemærkninger kan jeg på mit partis vegne tilsige velvillig behandling af lovforslagene i lønningssudvalget.

Baagø: Jeg skal ikke sige mange ord om disse to lovforslag, det er ikke nødvendigt, jeg kan henholde mig til de bemærkninger, som den ærede ordfører for socialdemokratiet fremførte her i dag. Jeg skal blot tilføje, at mit parti er velvilligt indstillet, og at vi gerne vil deltage i et hurtigt arbejde i lønningssudvalget, således at de to lovforslag kan blive gennemført — det er på høje tid.

Når man tænker på, hvorledes de øvrige tjenestemænd for længe siden har fået forhold af tilsvarende art bragt i orden, må man sige, at militærets tjenestemænd i sandhed har måttet vente længe. Det ene af lovforslagene har relation til løfter, som blev givet, dengang vi arbejdede med lønningsloven i 1958. Vi hilser med tilfredshed, at der stort set er enighed om lovforslagene blandt organisationerne inden for de forskellige militære grader, og vi vil gerne være med til at søge lovforslagene gennemført snarest.

Grothe Philip: Man kan have forskellig opfattelse af, hvilket omfang militæret bør have, men gennem forsvarsordningen er rammerne for dettes omfang i tiden fremover fastlagt af folketinget. Inden for disse rammer ønsker vi fra radikal side at der i forsvaret anvendes de samme principper om sparsommelighed i administrationen og stilles de samme krav om en rationel tilrettelæggelse af arbejdsgang m. v. som inden for de øvrige områder, der er underlagt staten, men vi finder også, at inden for

de fastlagte rammer bør forsvarets tjenestemænd så vidt muligt stilles lige med andre tjenestemænd.

Vi har allerede for andre tjenestemandsgupper fået gennemført en tjenestetidsnedsættelse i lighed med, hvad der er sket ude på det private arbejdsmarked. Der har ikke været mulighed for en tilsvarende nedsættelse af den faktiske tjenestetid for befalingsmændene, tværtimod må man regne med en forøgelse af arbejdstiden, og det må da være rimeligt, at vi nu søger at give en lønmæssig kompensation ved forhøjelse og omlægning af tillæg, der ydes forsvarets tjenestemænd. Med den uregelmæssige tjenestetid, der arbejdes med inden for forsvaret, er det nødvendigt at operere med flere forskellige tillæg til kompensation for skæv arbejdstid, arbejde på søn- og helligdage, overarbejde, rådighedstjeneste m. v.

Jeg skal ikke gå i enkeltheder med hensyn til de forskellige bestemmelser, der her er foreslået, men jeg vil dog gerne udtrykke min tilfredshed med, at man har anvendt det hovedsynspunkt, at de for statens tjenestemænd i almindelighed gældende regler, så vidt det er muligt, også skal anvendes på forsvarets tjenestemænd.

I øvrigt vil jeg blot, som det allerede tidligere er gjort, henvide til, at lovforslagene er baseret på resultatet af — som jeg forstår — meget grundige forhandlinger mellem forsvarsministeriet, finansministeriet, forsvarets personaleorganisationer og værnene, og at de foreliggende lovforslag har været forelagt lønningrådet, som har tiltrådt dem.

På dette grundlag kan jeg anbefale lovforslagene til en velvillig behandling.

Morten Lange: De to lovforslag er jo holdt inden for rammerne af tjenestemandsløven, og i al almindelighed må man vel sige, at de enkelte punkter, lovforslagene indeholder, i hovedsagen svarer til sådanne foranstaltninger, der er gennemført for flere andre tjenestemandsgupper.

Vi har i mit parti gennemgået de enkelte punkter og har ikke kunnet finde, skal vi sige særlig udpræget præmiering for de militære tjenestemandes vedkommende; selv om man måske nok i enkelte af posterne er kommet lidt vel højt op i sammenligning med andre tjenestemænd, så er det ikke

[Morten Lange.]

således, at vi ikke, hvad angår den side af sagen — altså så længe vi kun betragter lovforslagene som led i en almindelig tjenestemandsløvgivning — kan anse de stillede forslag for rimelige. Tværtimod, vi er modstandere af, at der findes underbetalte tjenestemænd her i landet, og vi ser i og for sig heller ikke nogen rimelig grund til, at der skal findes underbetalte tjenestemænd i hæren, så længe man finder det rimeligt at opretholde en sådan.

Vi er også fuldstændig klar over, at spørgsmålet om arbejdstidsnedsættelse møder ganske særlige problemer i militæret — og da ikke mindst inden for sømilitærets styrker; det kan være lidt vanskeligt at få indrettet et forsvar, der kun skal fungere 45 timer i ugen. Alle disse rent faktiske ting har vi naturligvis ikke alvorlige indvendinger imod.

Men det vil formentlig ikke være nogen overraskelse for det høje tings medlemmer, når vi tager det standpunkt, at selv om disse forbedringer i og for sig er rimelige, må det være en konsekvens af mit partis stilling til militæret i det hele taget, at vi også stemmer imod lovforslag om ændringer af denne art. Det kan siges at være fuldstændig i tråd med, at vi agter at stemme imod de militære bevillinger på finansloven, og hvad der ellers måtte foreligge, men jeg håber, det er gjort klart, at det ikke er, fordi vi ønsker en specielt underbetalt gruppe af tjenestemænd her i landet, nemlig tjenestemænd tilknyttet forsvaret. Når vi ikke kan tilsige vor velvillige medvirken, er det, fordi vi i al almindelighed mener, at disse lønposter kunne spares, og at pengene kunne gives ud på bedre måde.

Nu da den højtærede finansminister har gjort os den glæde at røre ved spørgsmålet om tjenestemandsløven, kunne det måske være en rimelig lejlighed til — på linje med, hvad det ærede medlem hr. Viggo Hauch just gjorde, men måske med en lidt anden tendens — at spørge finansministeren, om vi nu snart kan vente et udspil med noget rimeligt indhold, hvad angår spørgsmålet om tjenestemandenes stilling her i landet i det hele taget. Det er jo endnu erindret, at dengang vi forrige år sidst havde spørgsmålet om tjenestemandslønningerne til debat, omend ikke formelt her i det høje ting, så dog i finansudvalget, da

slap den højtærede finansministers forgænger lidt vel billigt fra det, og jeg er sikker på, at det er ikke alene de militære tjenestemænd, der venter på et finansministerielt udspil; der er så sandelig ved at opstå en lønglidning her i landet, som er gledet væk i alvorlig grad ikke mindst fra de lavtlønnede tjenestemandsgupper. Jeg tror, det bliver nødvendigt for den højtærede finansminister meget snart at gøre et eller andet, der kan ses, ellers ender det bare med, at de ulykker, som opstår derved, får vi før eller senere besvær med at tage stilling til her i tinget. Så hvis jeg til min almindelige uvilje mod lovforslagene med en lidt mere from stemmeføring kunne appellere til finansministeren om at gøre en indsats for tjenestemandene i al almindelighed, kan lovforslagens fremsættelse her dog give anledning til nogle fremskridt.

Iver Poulsen: De foreliggende lovforslag er i dag særdeles aktuelle. For det første har forsvarets personel vel egentlig aldrig i forhold til andre, der er ansat under staten, fået — om jeg så må sige — fuld dækning for den lange og tidsmæssigt ofte ubehageligt placerede arbejdstid eller for den rådighedspligt, der naturligvis mange gange griber ind i disse menneskers privataliv på en meget ubehagelig og forstyrrende måde. Og dette misforhold er efter vor opfattelse blevet yderligere forværret under de senere års udvikling.

I det af forsvarsministeren nedsatte udvalgs betænkning nævnes det således, at medens tjenestemandenes arbejdstid med virkning fra 1. april 1961 blev nedsat fra 48 til 45 timer ugentlig, har en tjenestetidsundersøgelse vist, at den del af forsvarets personel, som omfattes af rådighedstillægsordningen, har en ugentlig tjenestetid på 61 timer. Og med den herskende mangel på befalingsmænd og det stadig udvidede militære samarbejde inden for NATO er der ingen udsigt til, at det militære personels arbejdstid kan nedbringes eller falde inden for tiden kl. 9-17.

For det andet må vi se den dybt beklagelige kendsgerning i øjnene, at tilgangen til befalingsmandskorpset har været og stadig er faldet i foruroligende høj grad, og der kan næppe være tvivl om, at en medvirkende årsag hertil er de — i sammenligning

[Iver Poulsen.]

med for andre under staten ansatte gældende vilkår — utilfredsstillende lønnings- og arbejdsvilkår, der bydes forsvarrets personel.

Det er forståeligt, at folk søger ind i det private erhvervsliv eller andetsteds hen, hvor der bydes langt bedre og behageligere kår, hvad angår lønninger og arbejdstid. Men da forsvarrets effektivitet i høj grad afhænger af, at befalingsmandskorpset består af velkvalificerede folk, er det klart, at personellets aflønning må være sådan, at en underbetaling ikke jager de velkvalificerede folk over i andre erhverv.

Det er et stort ansvar, der påhviler befalingsmandskorpset som lærere for landets ungdom og som førere, og det er også en betydelig myndighed, der er tildelt befalingsmandskorpset; såvel dette ansvar som myndigheden kræver naturligvis højt kvalificerede folk, og sådanne kan man ikke få i tilstrækkeligt antal, hvis ikke der bydes dem lige lønmæssige og arbejdsmæssige vilkår med andre erhverv. Når der nu engang ikke kan bydes forsvarrets personel lige kår med andre, når det gælder arbejdstidens længde og placering inden for døgnets 24 timer, må det være selvfølgelig, at man forsøger at råde herpå gennem ydelser ud over den faste løn. Forslagene gennemførelse vil efter vor opfattelse betyde, at en mangeårig uretfærdighed mod forsvarrets personel søges afhjulpet.

Under behandlingen af forsvarrets personellov for kort tid siden fremhævede den højtærede forsvarsminister betydningen af, at der blev skabt tilfredshed inden for forsvarrets befalingsmandsgrupper, men denne tilfredshed er ikke til stede under de nugældende forhold, tværtimod har de eksisterende forhold forårsaget en vis uro inden for befalingsmandskorpset.

De foreliggende lovforslag vil utvivlsomt medvirke til, at den for forsvarrets effektivitet så værdifulde tilfredshed genoprettes, og forhåbentlig også medvirke til, at tilgangen af velkvalificerede folk til befalingsmandskorpset øges væsentligt. For et tilfreds og velkvalificeret militært personel er nemlig en af forudsætningerne for noget så vigtigt som tilfredsheden blandt de menige og for de meniges tillid til befalingsmændene. Vi har med tilfredshed bemærket, at udvalget ved udarbejdelsen

af lovforslagene har tilstræbt at gennemføre forenkling af reglerne, bl. a. med hensyn til administrative lettelser og besparelser, og mit parti medvirker gerne til lovforslagenes gennemførelse.

Finansministeren (Hans R. Knudsen): Jeg takker i hvert fald de 5 af de 6 ærede ordførere for den udelte tilslutning til de foreliggende to lovforslag. Jeg takker herunder også det ærede medlem hr. Viggo Hauch, selv om jeg ikke kunne finde nogen særlig logik mellem det ærede medlems sidste bemærkninger og den øvrige tilslutning til lovforslagene, men jeg kunne næsten forstå på det ærede medlem, at han selv savnede logik.

Til det ærede medlem hr. Morten Lange, som indrømmede, at det her foreslåede er helt rimeligt, vil jeg gerne sige, at jeg også dér savnede logik; for selv om det ærede medlem er modstander af den forsvarsordning, vi har, kan jeg ikke finde nogen logik i, at det ærede medlem alligevel ikke synes, at vi, når vi nu har ordningen, også skal skabe de løn- og ansættelsesvilkår, som er rimelige.

Med hensyn til det ærede medlems sidste bemærkning om tjenestemændenes lønforhold i almindelighed vil jeg blot henvise til, at de foreliggende lovforslag naturligvis ikke har nogen sammenhæng med tjenestemændenes normale lønforhold. Det ærede medlem er jo også selv klar over, at dette kun skal være en rimelig ordning af vederlagene for den tjeneste, der ligger uden for den normale.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen var den eneste af de ærede ordførere, der berørte enkeltheder i lovforslagene, og det var kun i en ganske kort bemærkning om, at der fra reserveofficerernes side skulle være udtrykt en vis form for usikkerhed over for enkelte ting. Jeg kan kun understrege det, samtlige ordførere allerede har understreget, at lovforslagene er kommet til verden efter et omhyggeligt arbejde i det af forsvarsministeriet i januar 1961 nedsatte udvalg, at de har været meget nøje gennemarbejdet dér også med assistance af repræsentanter for finansministeriet, at de yderligere er gennemarbejdet i lønningsrådet, men naturligvis vil der blive lejlighed til i lønningsudvalget at gå arbejdet

[Finansministeren.]

grundigt igennem. Jeg tror, de ærede ordførere har ret i, at det er et virkelig godt forarbejde, der er gjort, og at det er fornuftige lovforslag, der her er fremsat.

Morten Lange: Nu er det tit sådan, at der er flere forskellige slags logik, som endda alle sammen kan opfylde, skal vi sige et rimeligt krav på at blive kaldt logiske. Det forekommer mig, at det er nøjagtig lige så ulogisk at stemme for forhøjede militærlønninger, når man er modstander af militær i det hele taget, som det vil være at stemme imod. Derfor forekommer det mig ikke at kunne være så forfærdelig svært at finde en logisk sammenhæng i vor stilling; men for at gøre det klart, hvorfor jeg fandt det rimeligt at komme med den lille bemærkning til at begynde med, vil jeg sige, at det skyldes, at vi her i det høje ting kun har 3 måder at stemme på: vi kan stemme for eller imod, og vi kan sige: stemmer ikke. Men vi savner den fjerde måde, nemlig at stemme imod med hænder og fødder. Hvis jeg skulle klassificere vor afstemning i denne sag, ville jeg sige, at den falder ind under den forholdsvis milde form: at stemme imod; vi stemmer imod af principielle grunde. Det mener jeg er logisk.

Jeg er ked af, at den højtærede finansminister ikke benyttede lejligheden til at give os besked om, hvad han havde tænkt sig at gøre ved tjenestemændene. Jeg ved, at jeg ikke kan forlange det i forbindelse med disse lovforslag, men der kunne have været rimelig anledning dertil. Men det fik vi altså ikke noget at vide om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at de to lovforslag henvises til lønningsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Chr. Madsen har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren — og i bekræftende fald hvornår — at fremsætte forslag om forhøjelse af arbejdsløshedsunderstøttelserne?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 16. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om foranstaltninger mod lærermangelen i folkeskolen.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om nukleare anlæg (atom-anlæg).

Mødet hævet kl. 14⁵⁵.